

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સ્કૂલ ઓફ કોમર્સ એન્ડ મેનેજમેન્ટ
Second Semester M.Com. (Core Course)
ભારતીય આર્થિક નીતિ (Indian Economic Policy)

યુનિટ	વિષયવસ્તુના મુદ્દા
1.	ભારતીય અર્થતંત્રની પૂર્વભુમિકા
	- આર્થિક નીતિ: પરિચય, અર્થ, મહત્વ - રાષ્ટ્રીય આવક: રાષ્ટ્રીય આવકના પ્રવાહો અને માળખું
2.	આર્થિક વિકાસના નિર્દેશકોનું વિશ્લેષણ
	- આર્થિક વિકાસના નિર્દેશકોનું વિશ્લેષણ : જેવા કે, ટકાઉ વિકાસ, માનવ વિકાસ આંક, જાતિ વિકાસ આંક વગેરે - વસ્તી વિષયક લક્ષણો અને આર્થિક વિકાસના સૂચક આંકો - વસ્તીનીતિ - ગ્રામીણ-શહેરી સ્થળાંતર
3.	ગરીબી
	- ગરીબી અને અસમાનતા: અર્થ અને સ્વરૂપ - નીતિ અને અસરો
4.	રોજગારી અને બેરોજગારી
	- સ્વરૂપ કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકારની નીતિઓ - પ્રવાહોનું વિશ્લેષણ
5.	ક્ષેત્રીય વિશ્લેષણ
	- કૃષિ ક્ષેત્ર: કૃષિ કિંમત નિર્ધારણ, માર્કેટિંગ અને કૃષિ ધિરાણ નીતિ
6.	ઔદ્યોગિક ક્ષેત્ર
	- ઔદ્યોગિક ક્ષેત્ર સુધારાઓ પૂર્વેનો સમય, - ઔદ્યોગિકરણનો વિકાસ અને તરાહ, સુધારાઓ પછીનું ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે - વિકાસની તરાહ અને લઘુ ઉદ્યોગો

7.	IDBI અને SIDBIની ભૂમિકા
	- ઔદ્યોગિક વિકાસમાં IDBI અને SIDBIની ભૂમિકા - શ્રમનું બજાર- શ્રમ બજારના પ્રશ્નો, સુધારાઓ અને શ્રમનીતિ
8.	આર્થિક સુધારાઓ
	- આર્થિક સુધારાઓ- આર્થિક સુધારાઓ પાછળનો તર્ક, અર્થતંત્રનું ઉદારીકરણ, ખાનગીકરણ અને વૈશ્વિકરણ
9.	જાહેરક્ષેત્ર
	- જાહેરક્ષેત્રની ભૂમિકા-જાહેરક્ષેત્રની ભૂમિકાની પુનઃ વિચારણા - જાહેરક્ષેત્ર વિશે સરકારની નીતિ, ખાનગીકરણ સાથે સંકળાયેલ પ્રશ્નો
10.	ભારતીય નાણાવ્યવસ્થા
	- નાણાબજાર અને મૂડીબજાર, નાણાંકીય નીતિ, નાણાકીય ક્ષેત્રના સુધારાઓ, રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયાની નાણાંકીય નીતિની સમીક્ષા, ભારતમાં મૂડીબજાર
11.	સામાજિક અને ભૌતિક આધાર માળખું
	- ઉર્જા અને પરિવહન - શિક્ષણ અને સ્વાસ્થ્ય - આધાર માળખાંના વિકાસના પ્રશ્નો અને નીતિઓ
12.	વેપાર નીતિ
	- નિરપેક્ષ પડતર સિદ્ધાંત - તુલનાત્મક પડતર સિદ્ધાંત - Factor Endowment Theory
13.	આંતરરાષ્ટ્રીય વેપાર નીતિ
	- પ્રસ્તાવના - અર્થ અને ખ્યાલ - આંતરરાષ્ટ્રીય વેપારનું મહત્વ - આંતરરાષ્ટ્રીય વેપારની નીતિ - મુક્ત વ્યાપાર નીતિ, - સરંક્ષણ વ્યાપાર નીતિ - આંતરરાષ્ટ્રીય વેપારને અસરકરતા પરિબલો - આંતરરાષ્ટ્રીય વેપારના ફાયદા અને ગેરફાયદા
14.	વિનિમય દર
	- પ્રસ્તાવના - અર્થ અને ખ્યાલ

- વિનિમય દરને અસર કરતાં પરિબલો   - વિનિમય દરનું વર્ગીકરણ   - ખરીદી દર   - વેચાણ દર   - મધ્યમ દર   - હાજર વિનિમય દર   - વાચક વિનિમય દર   - મૂળભૂત વિનિમય દર   - વિનિમય દરની નીતિ   - સ્થિર વિનિમય દર નીતિ,   - પરિવર્તનશીલ વિનિમય દર નીતિ   - લેણદેણના સરવૈયાની પદ્ધતિ (Balance of Payment Model)